צם.

מסורת הש"ם א) מעילה כא . ב) ג"ו שם.

ד) וב"מ נו.ן, ה) וע"ם

היטבו. ו) ובפדר"ה שלפנינו ליתא הכי אלא כך כתוב בזה"ל מה עשה לקח מכל

שבט ני שחלים הרי כולן שש

מאות שקלים שנאמר ויתן דוד לארנן כו' עכ"ל הרי

דמפרש ג"כ כמו דמסיק הש"ס בזבחים קטו: שהביאו חוס' בסמוך ואולם

בתום' שבועות מד: ד"ה

אגדת שמואל ובזבחים קטו:

ד"ה גבה ובבכורות נ. ד"ה דמודבנה כתבו בשם המדרש], ז) [ל"ל לכל שני

דינרין של כסף. מהרש"ח], **ח**) [וע"ע תוס' שבועות מד: ד"ה התקבלת וכו'

ותוס' בכורות ג. ד"ה דמודבנא ותוס' ב"מ מד:

יתוק' זכחים קטו: ד"ה

גנה],

לו א מיי׳ פ״ח מהל׳ עשין פב טוש"ע ח"מ סיי קפב סעיף ח: לז ב מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ט: לח ג מיי' פ"ז מהלכות

תוספות רי"ד

הא לא תבעי לך דודאי מוסיף על דבריו הוי. כי תיבעי לך דא"ל זבין לי כורא ואזל וזבין ליה ליתכא מאי. מי אמרינן א״ל דטבא לך עבדי לך זוזי ואי מצטרכי לך זוזי הדרת וזבין. א"ד מצי א"ל לא ניחא לי דניפוש שטרי עלי וסוגיין דמוסיף . . ע״ד הוי [הוא] דאמרי׳

במנה ודינר ומאי במנה במנה שלה דהא כתובתה ד' מאות אבל בדידה. כגון שטעתה אלל אחד מן הראשונים שהיה הטעות זוזי ותימה אי בדזילא מאי אירא זילא בדלא זילא נמי מכרה בטל עליה שהרי יש לה עוד לגבות ולמכור מהן מכרה קיים דאין אונאה - ומלינו למימר דתנא סיפא לגלויי רישא דבלא זילא עוד מלינו למימר

דהוה אמינא מהי הוי מעביר לא זילא דמכרה שוה מנה ודינר במנה ודינר מהיכא דזילא: בתן דו דינר של זהב. מימה לפי מה דאמרינן בהזהב (ב"מ מד:) דינר של כסף אחד מעשרים וחמשה בדינר של זהב היכי האמר הכא והביא לו בשלש חלוק ובשלש טלית הל"ל בשלש וחצי דינר חלוק וכן טלית ועוד לא מלינו מנה הקדמוני מופלג משלנו כל כך להוקיר את הזהב ולהזיל את הכסף דעכשיו לא מלינו שיהא יקר הזהב על הכסף יותר ממשקלו אלא שנים עשר שהלים ועוד קשה ההיא דבכורות פרק יש בכור (דף נ.)ה) גבי פדיון הבן דקאמר התם דקא יהיב ליה דינרא טיריינא שייפא ומהדר ליה שתותא וזווא ופריך אי הכי עשרים נכי דנקא הוו אלא יהיב ליה זווא ושתותא והשתא תימה על הלשון דקאמר זווא ושתותא הוה ליה למימר חומשא מהדר ליה דהכל אחד אלא הכי פירושו ועיקר דדינר של זהב פי שנים בדינר של כסף לפי שכבד וגם עב הוא מדינר של כסף כדאמרינן באלו טרפות (חולין דף נה:) ובשילהי מסכת חגיגה (דף כז.) כעובי דינר זהב וגם כבד מן הכסף ושוקל דינר זהב פי שנים בדינר של כסף לפיכך דינר של זהב נמכר בעשרים וד' של כסף אבל משקל במשקל אין שוה משקל של זהב אלא י"ב של כסף וכן מוכח בהגדת דר׳ אליעזר בן הורקנום (פרק לו) ו דקאמר כתיב שקלי זהב שש מאות וכתיב וכסף שקלים חמשים הא למדת ששקלים נ׳ של זהב שוים שש מאות של כסף אם כן נמצאת למד שמשקל של זהב י"ב של כסף חה לפי משקל שלנו כשהוא מזוקק ושחוט ואע"ג דבובחים פ׳ בתרא (דף קטו:) פריך להני קראי ומשני להו בענין אחר מיהו לפי פשטות של מקראות משמעותם לפרש כמו בהגדה דר' אליעזר ואין מקרא

הא מדסיפא כו'. דמרמי בדאוויל למה לי לאשמועינן: דאוויל 🤼 מדסיפא בדוידא בו'. דלא אפשר לפרש לאחרון יפה מנה ודינר בדיחמי. שלא היה לה עוד עליהם כלום שהרי באחרון טעתה:

בקרקעותי וכ"ש שאין כאן שתות שיעור אונאה: נסקבלה כסובסה. ולא אמרינן מכרה בטל: התם הוא דחים מלקח לה. במכירה ראשונה מהאי ביתא לגמרי וליכא למיגזר מידי אבל הכא דבמכירה ראשונה לא איסתלקא לה אימא אם טעתה במנה ראשון נמי יהא מכרה בטל: אטו מנה אחרון. דלא ניתי למימר מכרה קיים קא משמע לן דאפ״ה דוקא דטעתה במנה אחרון אבל במנה רחשון מכרה קיים: דחי לח מלטרכי לך זוזי. ותתחרט במכירתך לא היית יכול לחזור אם מכרתיה: דינר של והב. שוה כ"ה דינרין כסף כדאמרי" בהוהב (ב"מ מד:) והם ששה סלעים: והביא לו בשלש סלעים חלוק. דהוי דומיא דובין לי כורא וזבין ליתכא שהרי לוהו למכור כל הדינר בחלוק: אמאי מעל. אע"ג דליכא למימר הכא טעמא דאפושי שטרי מיהו אי בעלמא מעביר על דבריו הוי על כרחין לה עשה שליחותו: שוה שש. דהוה ליה עשה שליחותו דחלוק בת שש אמר ליה: אטלים. שהסלעים האחרונים מדעתו הוליאם ולא מדעת בעל הבית: רע בדמים. שקנאו בדמים מועטים והוא לוהו לקנותו בשש. וא"ת מאי אכפת ליה: דח"ל חי חיימים לי בשים כל שכו. דמרווחנא טפי דהוי שוה תרתי סרי סלעים גדולים שהלוקח הרבה ביחד מחלי גביה טפי: דיקה נמי. דרע דקאמר ר' יהודה רע בדמים קאמר ובדאייתי ליה שוה שש וטעמא כדאמרן מדקתני מודה בקטנית דהתם לא מצי למימר כל שכן דאי מייתית בדינר זהב היה שוה יותר מכפלים דהוו מוזלי גבך טפי:

הא מדסיפא בדאוזיל הוי רישא בדלא אוזיל דקתני סיפא היתה כתובתה ארבע מאות זוז מכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון יפה מנה ודינר במנה של אחרון מכרה במל ושל כולן מכרן קיים לא רישא וסיפא בדאוזיל וסיפא הא קא משמע לן מעמא דאוזיל בדיתמי אבל בדידה מכרה קיים הא מדרישא שמעת מינה היתה כתובתה מאתים ומכרה שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה נתקבלה כתובתה מהו דתימא התם הוא דאיםתלקא לה מהאי ביתא לגמרי אבל הכא ניגזור מנה ראשון אמו מנה אחרון קא משמע לן ואיכא דאמרי הא לא תיבעי לך "היכא דאמר ליה זיל זביז 35 ליתכא וזבין ליה כורא דודאי מוסיף על דבריו הוי כי תיבעי לך דאמר ליה זיל זבין לי כורא ואזיל וזבין ליה ליתכא מאי מִי אמרינן א״ָל דמבאָ לך עבדי לך דאי לא מצמרכי לך זוזי לא מצית הדרת ביה או דלמא יאמר ליה לא ניחא לי דליפשו שמרי עילואי אמר רבי חגינא מסורא יחתא שמע נתן לו דינר של זהב ואמר לו הבא לי חלוק והלך והביא לו בשלש חלוק ובשלש מלית שניהם מעלו אי אמרת בשלמא שליח כי האי גוונא עושה שליחותו ומוסיף על דבריו הוי משום הכי בעל הבית מעל אלא אי אמרת מעביר על דבריו הוי אמאי מעל יהכא במאי עסקינן דאייתי ליה שוה שש בשלש אי הכי שליח אמאי מעל אטלית אי הכי אימא סיפא ירבי יהודה אומר אף בזה בעל הבית לא מעל מפני שיכול לומר חלוק גדול הייתי מבקש ואתה הבאת לי חלוק קטן ורע מאי רע רע בדמים דאמר ליה שהקטנית אי אייתית לי בשית כל שכן דהוה שוה

תרתי סרי דיקא נמי דקתני יימודה רבי יהודה בקטנית ששניהם מעלו

יולא מידי פשוטו והשתא אתי שפיר ההיא דבכורות (דף ג.) מהדר ליה זוזא של הכרעות שנותן קולבון לכל ® דינר של כסף דדינר של זהב נמכר בכ״ד של כסף ולכל ב׳ דינרין של כסף דהיינו חלי סלע אדם נותן הכרעה כדתנן בפ״ק דמסכת שקלים (דף ב.) הנותן סלע ונועל שקל נותן שני קולבונות ומפרש בגמרא לפי שאחד הנותן ואחד (4) השוקל נותן קולבון אלמא בכל שקל ושקל נותן קולבון ובסלע איכא ב' שקלים דרבנן והחם בשקל דרבנן איירי וכדתנן בפ״ק דשחיטת חולין (דף כה:) ובפ״ק דשקלים (דף ב.) ומייתי לה בפ׳ בתרא דבילה (דף לט:) האחין והשותפין שחייבין בקולבון פטורין ממעשר בהמה ומפרש רש"י האחין שחלקו וחזרו ונשתתפו חייבין בקולבונן ככל ישראל שהוזקקו ליתן מחלית השקל בראש חדש אדר לקרבנות לבור והטילו עליהם חכמים על כל אחד ואחד להוסיף קולבון לכל חלי שקל שיביא דהיינו שקל דרבנן דסלע היינו שקל דאורייתא ומפני שהם חלאי שקלים חתיכות דקות ופעמים שמחליפין אותו במנים ונותנים הקולבון בהכרע שכן מנהג כשמוכרין לשולחני שוקלין לו בויתור ואמרו חכמים הויתור לקולבון לכל משקל ומשקל ובדין הוא דהני אחין שמביאין שקל שלם ביניהם לא יתנו כי אם קולבון אחד לפי שאין שם אלא משקל אחד אבל חכמים הטילו עליהם שני קולבונות שלא לפחות מחביריהם ולמעט ההקדש הא חזינן מיהא שלכל חלי שקל דהוא של דרבנן כשפורעין לחנווני נותן קולבון להכרע והקולבון הוא חלי מעה כדפי׳ נמי במתני׳ בפ"ק דשקלים (דף ב.) הלכך לכ"ד של כסף ששוקל לקנות דינר של זהב שהוא י"ב שקלים לרבנן נותן י"ב קולבונות שהם שש מעה ושש מעה ושש מעה כסף דינר ולפיכך לא כלל ההוא זווא בהדי שתותא ולימא חומשא כל זה דקדק ר"תח": ארץ אי אמרת מעביר על דבריו מע הברי על הבית אמאי מעל. דמה שהביא לו חלוק קטן ורע חאו במול לא ניחא ליה ליה דקדק שליה אמאי מעל. וא"ת מעיקרא נמי אין מעילת השליח אלא בטלית ויש לומר דסלקא דעתין השתא כיון דאייתי ליה שוה שש בשלש אפילו מוסיף על דבריו לא הוי אלא שליחוחיה קעביד שכן היה דעתו אם ימצא שם בשלש שיקנה לו טלית במותר אי נמי מעיקרא סלקא דעתיה מעל אחלוק ומדרבנן מעל השליח אבל עכשיו אפילו מדרבנן אמאי ימעול אי נמי השתא לא משמע ליה מעילה אטליח דסלקא דעתיה הואיל וקנה שוה שש בשלש אותם שלש שנשארו הרי הם כמו חולין ומשני אטלית דמשום הכי לא נפקי לחולין:

שהקטנית

בל שבן רהוה שוי תריסר. כן הוא ודאי כפירוש הקונטרס תרתי סרי גדולים יתר מכפלים דהקונה הרבה ביחד מוזלי גביה טפי מהקונה מעט ויש ספרים שכתוב בהן בהדיא דהוה שוה טפי מתרתי סרי ולפיכך לא מעל בעל הבית שהרי העביר על דעתו דמפסיד בעל הבית בכך שאם היה קונה בשש הוה שוה יותר מכפלים והשתא אתי שפיר דבקטנית מעל שאפילו יקנה הרבה ביחד משום הכי לא מחלי גביה טפי מאילו זבין בפרוטה אבל אם נפרש דחשיב לה מעביר אע״פ שלא היה שוה אלא תרתי סרי בצמצום חימה אם כן בקטנית אמאי מעל דהא פשיטא בקטנית נמי אם נחנו לו תחלה שוה שש בשלש כמו כן בשלש הנשארים היו נותנים לו שוה שש. מ״ר:

הגהות הב"ח (**ה**) תום' ד"ה נתן וכו' לפי שאחד הנומו ואחד הגוטל נותן קולבון:

מוסף רש"י

והלך והביא לו בשלש חלוק. נשלשה דינרי (נ״ל סלעי. רש"ש) כסף שהוא דינר זהב. שניהם מעלו. דבעל הבית נעשית ביותר שליחותו פרוטה והשלים מעל ביותר פרושה המספרה מער ביומה משוה פרוטה. חלוק קטן ורע. ולא עשית שליחותי (mm) 335